

De stadsboswachters van Eindhoven:

‘Wij geven groen een stem’

Sinds drie jaar kent Eindhoven stadsboswachters. Hoewel ze geen formele positie hebben, laten ze geregeld van zich horen. „Als je meer weet over de natuur in de stad, zul je die eerder waarderen en beschermen.”

TEKST & FOTO'S: MARTIN VAN ROOIJ

Jarenlang bemoeide groenman Tom van Duuren (69) zich gevraagd en ongevraagd met het Eindhovense groenbeleid. Hij weet veel van de natuur en het groen in Eindhoven, schreef beheerplannen in opdracht van de gemeente en sprak in op commissievergaderingen als een ontwikkeling hem niet zinde. Nu hij zo'n beetje gestopt is, dreigt zijn kennis verloren te gaan. Hoe moet het nou met het groen, nu Eindhoven voor een enorme schaa sprong staat? Is er nog ruimte voor groen? Waar dan?

Onbegrip over groenbeheer

Groenbeleid vraagt volgens Van Duuren om uitleg. „De gemeente Eindhoven heeft de laatste jaren rigoureuze ingrepen gedaan in beeldbepalende parken zoals het Philips de Jong Wandelpark. Daar zijn grote, oude, gezonde bomen gekapt, zonder uitleg.

Gevolg: boze brieven naar het ED van Eindhovenaren die van mening zijn dat de gemeente er een rommeltje van maakt. Leg het uit, denk ik dan. Dat park is honderd jaar geleden ontworpen. Kenmerkend voor het ontwerp zijn de lanen, omzoomd met eiken, die het park doorsnijden. Die kenmerkende rijen eiken dreigden het loodje te leggen door de beuken die ernaast stonden. Nu honderd jaar van groeien drukten de beuken de eiken weg. Tja, dan maken we soms

Tom van Duuren

Stadsboswachter i.o.:
Philippe Rol

Stadsboswachter-in-opleiding Philippe Rol (41) studeerde bouwkunde aan de TU/e maar werkt breder dan dat. „Ik noem mezelf ‘regenerator’ en ontwerp vanuit een holistische blik herstellende systemen. Dat betekent dat ik mens en natuur als gelijkwaardig zie. Ik hang boven projecten, bedenk een mastervisie en breng ontwerpers zoals architecten en ecologen bij elkaar. Het gaat in mijn werk niet alleen om gebouwen maar ook om

de rol van de stadsnatuur en dus van de bodem, want daar begint het allemaal.” Rol ontwierp een masterplan voor het nieuwe Stadhuisplein. „Daarin biedt het plein zowel ruimte voor evenementen als voor robuuste stadsnatuur. Dat laatste vergt dat je de bomen ondergronds de ruimte geeft. Als je groen boven de grond wilt, zul je daarvoor onder de grond de voorwaarden moeten scheppen.”

‘In een drukke stad met veel bebouwing heb je méér groen nodig, niet minder’

keuzes, zodat bepaalde bomen tot volle wasdom kunnen komen.” Vroeger vonden we dat parken netjes en aangeharkt moesten zijn. Dat doen we niet meer (zo veel). Waarom niet? Van Duuren: „Omdat we daarmee de broodnodige voeding voor de bomen weghalen, waardoor de grond steeds schraler wordt en bomen amper nog groeien. Bomen hebben voeding nodig, zoals hun eigen blad. Dat vergaat en wordt door wormen, insecten en micro-organismen mee de grond in genomen. De bodem wordt daardoor niet alleen voedzamer maar ook luchtiger. Dat is belangrijk, want boomwortels hebben zuurstof nodig. Door blad en gekapt hout te laten liggen, leven de bomen op.” Onderzoek naar de bomen in het Stadswandelpark wees uit dat die in slechte conditie verkeren. „Het duurde even voor we snaptten waarom, namelijk

omdat we steeds maar weer al dat organische materiaal – de bladeren, het hout, het gemaaid gras – weghaalden. Dat blijft nu in het park liggen. Voor trouwe bezoekers van het park is dat wennen. Die vinden dat de gemeente de boel laat verrommelen.” Lang gras is hetzelfde verhaal, aldus Van Duuren. „Burgers houden van kort gemaaid gras; dat ziet er netjes uit en je kunt er lekker op liggen. Maar als je om de paar weken maait, komen de grassen en kruiden nooit tot bloei, kunnen de insecten en vogels niet van de bloemen en zaden eten en worden de zaden niet verspreid. Daarom maaien we veel minder.”

Toekomstbomen

Een van de belangrijkste wijzigingen in het groenbeleid van Eindhoven is het streven om bomen helemaal uit te laten groeien. Kortom: stokoud te laten worden. Van Duuren: „Een eik van honderd jaar, dat vinden veel mensen een oude boom. Maar onder goede omstandigheden kan een eik achthonderd, misschien wel duizend jaar oud worden. Vergelijk je die eik van honderd met een mens, dan is hij tien jaar oud. Een kind uit groep zes van de basisschool. Daarom selecteren we steeds vaker gezonde en sterke bomen. Die leggen we op allerlei mogelijke manieren in de watten, zodat ze eeuwenoud kunnen worden. Soms betekent dat dat je de boom ernaast weghaalt, omdat die te veel licht of voeding wegneemt. Mensen snappen dat niet

Stadsboswachter-in-opleiding Axel Coumans (31) is ontwerper en werkt als tutor aan Design Academy Eindhoven. Zijn studenten onderzoeken de raakvlakken tussen hun creatieve interesses en ecologie. „Dit semester zijn zestien verschillende moedertalen aanwezig in mijn klas. Ik vind het fascinerend om te zien hoe verschillende culturen de natuur beleven. Toen ik met mijn klas door het bos liep, vertelde een studente

die afkomstig is uit een miljoenenstad dat ze die dag voor de eerste keer ‘in de natuur’ was.” Bij de stadsboswachters leert Coumans veel over de lokale ecologie. „Maar belangrijker vind ik de relaties die ontstaan met andere stadsboswachters en het landschap van de stad. Door onze wandelingen voel ik mij gesterkt groen een stem te geven bij de studenten en in mijn werk als ontwerper.”

Stadsboswachter i.o.: **Axel Coumans**

Stadsboswachter i.o.: Marieke Gisberts

Omdat er weinig werk was in haar vakgebied biologie en milieukunde belandde stadsboswachter-in-opleiding Marieke Gisberts (48) in de IT. „Leuk werk, maar ik wil iets voor de natuur doen. Daarom heb ik vier jaar geleden mijn baan opgezegd om ecosystemen en duurzame ontwikkeling te gaan studeren.” Door de excursies met de stadsboswachters is haar begrip gegroeid. „Tijdens de wandelingen

praten we veel met elkaar. Het is een heel diverse club mensen en we zijn het lang niet allemaal met elkaar eens. Vroeger wilde ik niet eens luisteren naar mensen die ‘tegen’ groen waren. Dat is veranderd. En ja, soms wijkt natuur voor bebouwing. Maar compenseer dit dan fatsoenlijk. Een oude boom heeft meer waarde voor de biodiversiteit dan een jonge boom.”

altijd: je gaat toch geen gezonde bomen kappen? Toch doen we dat wel. Waarom? Omdat de biodiversiteit op en rond oude bomen veel rijker is. Er zit meer leven in de bodem, er groeien meer organismen op en rond de boom en die trekken weer meer ander leven aan, zoals vogels.”

Méér groen nodig, niet minder

Door de groei van de stad neemt de druk op het groen toe. „Ik zie dat Eindhoven het steeds minder nauw neemt met voorschriften en richtlijnen. Er wordt gebouwd in groenstructuren die beschermd zijn. Afspraken om bouwplannen al in de schetsfase af te stemmen met Trefpunt Groen Eindhoven worden ‘over het hoofd gezien’. Daar maak ik me zorgen over. In een drukke stad met veel bebouwing heb je méér groen nodig, niet minder. Groen om CO2 op te nemen, om zuurstof te produceren, om schaduw te bieden, om vocht op te nemen bij hevige regenval, en waterdamp uit te wasemen en de lucht te verkoelen als het warm is! Ik snap dat er gebouwd moet

worden. Maar de oplossing is niet dan maar alles vol te bouwen. We moeten nu niet de stad bouwen die we over 25 jaar willen hebben, maar over honderd jaar.”

Stadsboswachters

En die stadsboswachters? Wat doen ze? Wat kunnen zij? „Ik heb een clubje mensen om me heen verzameld die ik enthousiast probeer te maken voor de bijzondere stadsnatuurplekken in onze stad. Iedere tweede zaterdag van de maand maken we een wandeling of een fietstochtje. Meestal in Eindhoven, maar soms ook gaan we ergens anders kijken. Het is een gemeëld clubje mensen die op hun beurt weer andere mensen enthousiast maken en zich soms mengen in het publieke debat of een opiniërend artikel insturen naar de krant. Mijn hoop is dat zij het groen een stem geven. Het begint allemaal bij kennis van zaken. Daarna komen fascinatie en bescherming.” Van Duuren is kritisch maar ziet ook goede dingen gebeuren. „Je zult zien dat het nieuwe beleid zijn vruchten afwerpt. Over een paar jaar staan de bomen in het Stadswandelpark er een stuk beter bij. Stel je voor: een park in Eindhoven met gezonde bomen die ettelijke honderden jaren oud zijn... Prachtig, toch?” 🍄

Meer weten over stadsboswachters Eindhoven? Of een keer meewandelen?

Kijk op: www.stadsboswachters.nl

of volg op Instagram: [Stadsboswachters Eindhoven](https://www.instagram.com/stadsboswachters_eindhoven).